

Akadeemia välisliige

75
Jaak
Peetre

Jaak Peetre on sündinud 29. juulil 1935 Tallinnas vandeadvokaadi peres. Tema lapsepõlv ja esimesed kooliaastad möödusid Pärnus. 1944. aastal pages ta koos vanematega sõja jalust Rootsi ning jätkas haridusteed Lundi Allhelgona (kõikide pühakute) Koolis. 1954. aastal asus Jaak Peetre õppima Lundi Ülikoolis matemaatikat, mille vastu tal oli juba koolipoisina tõsisem huvi tekkinud. Ta lõpetas ülikooli 1956. aastal, kaitses 1958. aastal filosoofia litsensiaadi kraadi ja 1959. aastal filosoofiadoktori väitekirja osatuletistega diferentsiaalvõrranditest. Aastatel 1960–1962 töötas ta külalisteadurina New Yorgi ja Marylandi ülikoolides. 1963. aastal nimetati Jaak Peetre Lundi Ülikooli professoriks (üks kolmest alla 30-aastaselt professoriks saanud matemaatikust Rootsis). Siirdunud 1988. a külalisprofessoriks Madridi Ülikooli, jätkas ta 1988–1992 Stockholmi Ülikooli matemaatika-professorina. Pärast seda tuli Jaak Peetre tagasi Lundi Ülikooli, kus töötas kuni 2000. aastani, mil emeriteerus.

Uurimistöös on Jaak Peetre pühendanud tähelepanu paljudele matemaatika valdkondadele, sh tavalised ja osatuletistega diferentsiaalvõrrandid, operaatorite interpolatsiooniruumid, singulaarsed integraalid ja Besovi ruumid, diferentsiaalgeomeetria, Cliffordi analüüs, Focki ruum ja Hankeli operaatorid, Fourier' ja harmooniline analüüs. Koostöös prantsuse matemaatikute Bernhard Malgrange'i ja Louis Lionsiga pani ta aluse kaasaegsele interpolatsiooniteooriale. 1990. aastate algul pühendus ta peamiselt multilineaarvormide, eriti trilineaarvormide uurimisele. Enam kui 230 avaldatud teadustöoga on Jaak Peetre kõige viljakam eesti rahvusest matemaatik. Tema juhendamisel on valminud 8 doktori- ja 8 litsensiaadiväitekirja. Ta on Rootsi Kuningliku Teaduste Akadeemia liige ja Rootsi Matemaatika Seltsi auliige (aastatel 1984–1987 president) ning kuulub mitme rahvusvahelise teadusajakirja toimetuskolleegiumi.

Märkimisväärne on Jaak Peetre panus matemaatika arengusse Eestis. Tänu temale on Eesti Matemaatika Selts Euroopa Matemaatika Seltsi kollektiivsete asutajaliikmete hulgas. Ta on korduvalt külastanud Eestit ja pidanud siin loenguid, olnud pikka aega *Eesti TA Toimetiste. Füüsika. Matemaatika* (praegu *Proceedings of the Estonian Academy of Sciences*) toimetuskolleegiumi liige jpm. Ta on 1994. aastast Eesti Matemaatika Seltsi auliige. 2001. aastal autasustati Jaak Peetret Valgetähe III klassi teenetemärgiga.

2008. aastal valiti ta Eesti Teaduste Akadeemia välisliikmeks.

Jaak Peetre valdab lisaks eesti, rootsi, inglise, prantsuse ja saksa keelele kaunis hästi ka hispaania, ladina, soome ja vene keelt. Ta on läbinud 19 maratoni. Kolleegide seas tuntakse teda kui head pagarit ja aednikku.